

**Mandati Nezavisnog eksperta za zaštitu od nasilja i diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta i Specijalne izvjestiteljice o položaju branilaca ljudskih prava**

\*Ova verzija je neslužbeni prevod komunikacije koji u originalnoj verziji možete pročitati na sljedećem linku: [OL BIH \(1.2024\) \(ohchr.org\)](#)

Ref.: OL BIH 1/2024  
(Molimo Vas da u svom odgovoru koristite ovu referencu)

23 oktobar 2024.

Ekselencijo,

Čast nam je da Vam se obratimo u svojstvu Nezavisnog eksperta za zaštitu od nasilja i diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta i Specijalne izvjestiteljice o položaju branilaca ljudskih prava, u skladu s rezolucijama Savjeta za ljudska prava 50/10 i 52/4.

S tim u vezi, skrećemo pažnju Vladi Vaše Ekselencije na neka od zapažanja u vezi s Nacrtom zakona pod nazivom *Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Republike Srpske*, koji su vlasti Republike Srpske prvi put usvojile 4. jula 2024. godine, a koji je sada zakazan za Prvo čitanje u Narodnoj skupštini Republike Srpske tokom Jedanaeste redovne sjednice, koja će početi 29. oktobra.

Nacrt zakona razmotren je u svjetlu međunarodnih standarda ljudskih prava i principa vladavine prava. Utvrđeni su sljedeći zaključci i razmatranja koja potkrepljuju te zaključke:

*Komentari*

Mišljenje potpisnika Posebnih procedura nakon razmatranja Nacrta zakona jeste da je on u suprotnosti s nacionalnim i međunarodnim zakonskim obavezama Bosne i Hercegovine – u pogledu njenog konstitutivnog entiteta Republike Srpske – u smislu nediskriminacije pri zaštiti ljudskih prava na osnovu bilo kog statusa.

Međunarodne obaveze Države u oblasti ljudskih prava prema ugovorima kojima je pristupila ogledaju se u Ustavu Republike Srpske, koji takođe predviđa da se ljudska prava moraju garantovati bez diskriminacije po bilo kom osnovu. Ustav u preambuli navodi da se, između ostalog, temelji na: „[...] vladavini prava, socijalnoj pravdi, pluralističkom društvu, garantovanju i zaštiti ljudskih sloboda i prava kao i prava manjinskih grupa u skladu sa međunarodnim standardima, [i] zabrani diskriminacije“. Član 5. predviđa da se „Ustavno uređenje Republike temelji [...] na: garantovanju i zaštiti ljudskih sloboda i prava u skladu sa međunarodnim standardima, [...]“. U pogledu svih Ustavom zagarantovanih „ljudskih prava i sloboda“, u članu 10. navodi se „Građani Republike su ravnopravni u slobodama, pravima i dužnostima, jednaki su pred zakonom i uživaju istu pravnu zaštitu bez obzira na rasu, pol, jezik, nacionalnu pripadnost, vjeroispovijest, socijalno porijeklo, rođenje, obrazovanje, imovno stanje,

Njegova Ekselencija  
Gospodin Elmedin Konaković  
Ministar vanjskih poslova

političko i drugo uvjerenje, društveni položaj ili drugo lično svojstvo. [...]” Slično tome, član 44. u pogledu nedržavljana takođe predviđa da „Stranci imaju ljudska prava i slobode utvrđene ustavom i druga prava utvrđena zakonom i međunarodnim ugovorima“. Članovi 48. i 49. Ustava nalažu obezbjeđivanje sudske zaštite svih ljudskih prava i zabranjuju njihovo protivpravno ograničavanje.

Vlasti su stoga dužne, kako prema nacionalnom tako i prema međunarodnom pravu, da zabrane i direktnu i indirektnu diskriminaciju u ostvarivanju svih drugih ljudskih prava. (Vidjeti takođe Bečku konvenciju o ugovornom pravu, kojoj je Bosna i Hercegovina pristupila 1. septembra 1993. godine, a koja se velikim dijelom sastoji od međunarodnog običajnog prava; prema članu 27. ove konvencije, Država je prema međunarodnim ugovorima koje je prihvatila jednako obavezna da bude obavezana i u odnosu na zakone i ponašanje organa vlasti u svojim konstitutivnim entitetima: „Strana se ne može pozivati na odredbe svog unutrašnjeg prava kao opravdanje za neizvršavanje ugovora“.)

U okviru zakona kojima se sprovode nacionalne i međunarodne obaveze Države u oblasti ljudskih prava, Krivični zakonik Republike Srpske trenutno obezbjeđuje zaštitu svih osoba od diskriminacije na osnovu rodnog identiteta (pored ostalih zaštićenih osnova), uključujući i u vezi s pravom na pravično suđenje, pravom na zaštitu od zločina iz mržnje i podsticanja na mržnju ili nasilje, te pravom na zaštitu od diskriminatornog uskraćivanja ljudskih prava i osnovnih sloboda.

- Krivični zakonik u svojim definicijama (član 123. stav 21) predviđa da je „*Krivično djelo iz mržnje (tj. zločin iz mržnje)*“ djelo izvršeno u potpunosti ili djelimično zbog rasne, nacionalne ili etničke pripadnosti, jezika, vjerskog uvjerenja, boje kože, pola ili seksualnog opredjeljenja, socijalnog porijekla, zdravstvenog statusa ili rodnog identiteta nekog lica“.
- Član 139. inkriminiše „Povredu ravnopravnosti građana“, predviđajući krivične kazne za svako lice koje, po više osnova, „uskrati ili ograniči slobodu ili pravo čovjeka utvrđeno ustavom, zakonom ili ratifikovanim međunarodnim ugovorom“ (u stavu 1.). Isti član (u stavu 2.) proširuje kaznu i „na ono lice koje vrši proganjanje lica ili organizacija zbog njihovog zalaganja za ravnopravnost ljudi“, čime se štite i borci za ljudska prava i njihov zagovarački rad na garantovanju ljudskih prava bez diskriminacije na osnovu rodnog identiteta.
- Član 359. predviđa krivične kazne za „Javno izazivanje i podsticanje nasilja i mržnje“ na bilo kom forumu – „putem štampe, radija, televizije, kompjuterskog sistema ili društvene mreže, na javnom skupu ili javnom mjestu ili na drugi način“ – uključujući kada bilo ko „javno poziva, izaziva ili podstiče ili učini dostupnim javnosti letke, slike ili neke druge materijale kojima se poziva na nasilje ili mržnju usmjerenu prema određenom licu ili grupama zbog njihove nacionalne, rasne, vjerske ili etničke pripadnosti, boje kože, pola, seksualnog opredjeljenja, invaliditeta, rodnog identiteta, porijekla ili kakvih drugih osobina [...]“.

Nacrt zakona koji je trenutno na razmatranju u Narodnoj skupštini Republike Srpske ima za cilj brisanje termina „rodni identitet“ iz Krivičnog zakonika Republike Srpske, naročito iz navedenih odredbi (čl. 5.; čl. 123.(21); čl. 139. i čl. 359.). U članovima 123.(21) i 359. bi se takođe dodao termin „drugo lično svojstvo“, što bi u članu 359. bilo suvišno pored „drugih osobina“, a u članu 123.(21) bi nedostajala pravna jasnoća u vezi sa zabranjenim osnovama diskriminacije za koje se izriču pooštrene kazne. Ipak, jasna svrha ovog zakonskog prijedloga ostaje nepromijenjena. Predloženim amandmanima bi se uklonile postojeće zaštite ljudskih prava za određena lica, uključujući i ona koja su izložena (1) zločinima iz mržnje, (2) podsticanju na nasilje i mržnju ili (3) drugim oblicima uskraćivanja ljudskih prava na osnovu rodnog identiteta. Brisanje termina „rodni identitet“ iz krivičnog zakonika poslalo bi opasnu poruku da Država povlači zaštitu od krivičnih djela počinjenih po ovom osnovu. Time bi se impliciralo da se vlasti više ne bave nasiljem i mržnjom usmjerenim protiv cijele jedne kategorije lica koje Država ima obavezu štiti, kao i protiv onih koji brane njihova ljudska prava. Naročito smo zabrinuti da bi ove izmjene mogle smanjiti i obim primjene člana 139.(2), koji se posebno odnosi na pojedince i organizacije koji se zalažu za ravnopravnost. To bi moglo negativno uticati na branioce ljudskih prava i organizacije civilnog društva koji se bave promocijom i zaštitom prava i ravnopravnosti lica različitog rodnog identiteta, kao i smanjiti osnove za njihovu zaštitu u slučaju da su izloženi odmazdi zbog svog legitimnog rada na ljudskim pravima i zagovaranju.

I sa procesnog i sa materijalnog stanovišta, veoma je zabrinjavajuće predložiti izmjenu temeljnog krivičnog zakonika s jasno regresivnim ciljem smanjenja obima zaštite koju pruža. To implicira da vlasti više ne bi pružale zaštitu od krivičnih djela motivisanih predrasudama na osnovu rodnog identiteta, čime bi se u zakon unijela *de jure* diskriminacija. Ova pitanja dodatno produbljuju potencijalna kršenja vladavine prava u vezi s predloženim regresivnim izmjenama i dopunama, koje su u suprotnosti s obavezama Države prema nacionalnom i međunarodnom pravu o ljudskim pravima, kojima se promovise poboljšanje, a ne smanjenje zaštite ljudskih prava za ugrožene pojedince i grupe, kao i one koji brane njihova prava.

Nadalje, čini se da vlasti Republike Srpske nisu smisljeno procijenile odredbe Nacrta zakona u pogledu obezbjeđivanja njihove usklađenosti s nacionalnim i međunarodnim obavezama u vezi s ljudskim pravima, prije nego što su ga usvojile i uputile u Narodnu skupštinu. Nacrt zakona bio je dostupan na sajtu vlasti samo jednu sedmicu i na njega je pristigao samo jedan komentar. U oštro intoniranom komentaru, Helsinški parlament građana Banja Luka je Nacrt zakona nazvao regresivnim pokušajem da se umanjí zaštita ljudskih prava za ranjive grupe. Iznese zabrinutosti nisu uvažene u Nacrtu zakona. Pored toga, Vlada navodno nije obavila konsultacije s licima koja bi bila pogođena smanjenjem zaštite njihovih ljudskih prava prema Nacrtu zakona, kao ni s relevantnim ekspertima i organizacijama za ljudska prava, uključujući civilno društvo ili nacionalne institucije za ljudska prava. Održavanje sveobuhvatnih i smislenih konsultacija od suštinskog je značaja za zakonodavni proces.

U rezoluciji br. 39/11 iz oktobra 2018. godine, Savjet za ljudska prava pozvao je vlade da uzmu u obzir *Smjernice za Države o djelotvornoj primjeni prava na učešće u javnim poslovima*, koje je Savjetu dostavio Visoki komesarijat Ujedinjenih nacija za ljudska prava u skladu s rezolucijom br. 32/22. U *Smjernicama* se, pored osnovnih principa koji podupiru djelotvornu primjenu prava na učešće u javnim poslovima, ističe da „Države treba da stvaraju i održavaju sigurno i povoljno okruženje koje pogoduje ostvarivanju prava na učešće u javnim poslovima“, uključujući garantovanjem „ravnopravnog učešća pojedinaca i grupa u kreiranju, primjeni i evaluaciji svih zakona, propisa, politika, programa ili strategija koji se odnose na njih. U slučaju povrede ovog prava, trebali bi biti dostupni djelotvorni pravni lijekovi“. (*Smjernice za Države o djelotvornoj primjeni prava na učešće u javnim poslovima*, str. 6, dostupno na: [https://www.ohchr.org/sites/default/files/2021-12/GuidelinesRightParticipatePublicAffairs\\_web.pdf](https://www.ohchr.org/sites/default/files/2021-12/GuidelinesRightParticipatePublicAffairs_web.pdf).)

Krivični zakoni entiteta Federacija Bosne i Hercegovine, entiteta Republike Srpske i Brčko distrikta svaki na svoj način regulišu krivično djelo iz mržnje, ali svi predviđaju zaštitu ljudskih prava bez diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta. U Republici Srpskoj i Brčko distriktu zabranjeno je podsticanje na nasilje i mržnju na osnovu nacionalne, rasne, vjerske ili etničke pripadnosti, boje kože, pola, seksualnog opredjeljenja, invaliditeta, rodnog identiteta, porijekla ili drugih osobina, čime se obezbjeđuje zaštita ljudskih prava bez diskriminacije na osnovu seksualnog opredjeljenja ili rodnog identiteta. U Federaciji Bosne i Hercegovine zabranjeno je izazivanje netrpeljivosti ili mržnje na nacionalnoj, etničkoj i vjerskoj osnovi, kao i uskraćivanje ljudskih prava na osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta zaštićenog drugim relevantnim zakonima (vidjeti u nastavku).

Iako Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine treba izmijeniti i dopuniti kako bi se seksualna orijentacija i rodni identitet dodali kao otežavajuće okolnosti za krivična djela motivisana mržnjom i predrasudama, kao što je već učinjeno u Republici Srpskoj i Brčko distriktu, to ne znači da Republika Srpska ima opravdanje ili pravni osnov za smanjenje zaštite od krivičnih djela iz mržnje, podsticanja na mržnju ili nasilje ili drugih povreda ljudskih prava za samo jednu od grupa koje su od takvih krivičnih djela zaštićene pooštrenim kaznama. Član 2. Zakona o zabrani diskriminacije (Službeni glasnik BiH br. 59/09), izmijenjen Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije (Službeni glasnik BiH br. 66/16), takođe uključuje rodni identitet među zabranjenim osnovama za diskriminaciju u Bosni i Hercegovini.

Postupajući po preporukama trećeg ciklusa Univerzalnog periodičnog pregleda Savjeta za ljudska prava, Vlada Bosne i Hercegovine je 2020. godine u potpunosti prihvatila preporuku „Obezbijediti obuku policijskih i pravosudnih službenika o borbi protiv diskriminacije, govora mržnje i djela nasilja na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta žrtava“ (A/HRC/43/17/Add.1, preporuka 120.21). Pored toga, Vlada je saopštila da je u procesu realizacije preporuke „Nastaviti sa sprovođenjem i jačanjem inicijativa koje imaju za cilj eliminaciju diskriminacije svih lica, uključujući žene, lica s invaliditetom, etničke manjine te lezbijsku, gej, biseksualnu, transrodnu i interseksualnu zajednicu“ (A/HRC/43/17/Add.1, preporuka 120.48).

Bosna i Hercegovina je svoje nacionalne i međunarodne obaveze za zabranu i sprečavanje krivičnih djela iz mržnje i podsticanja na mržnju i diskriminaciju na osnovu rodnog identiteta takođe prepoznala i navela u Akcionom planu za unapređenje ljudskih prava i osnovnih sloboda LGBTI osoba u Bosni i Hercegovini za period 2021-2024. U vezi s podsticanjem na mržnju i diskriminaciju, u Akcionom planu se, na primjer, navodi: „Kodeksom o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskima uslugama radija (Službeni glasnik BiH br. 3/16) Regulatorne agencije za komunikacije BiH uspostavljeni su programski principi nosilaca dozvola u oblasti emitiranja, kojima je eksplicitno zabranjeno poticanje na mržnju i diskriminaciju, te širenje predrasuda i na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta kao zaštićenih osnova“. Ističući potrebu za takvom zakonskom zaštitom, Akcioni plan dodatno navodi: „Sva dostupna istraživanja potvrđuju da su predrasude i stereotipi prema LGBTI osobama izraženi, te da LGBTI osobe zbog toga trpe uznemiravanje, maltretiranje i diskriminaciju. Uprkos zakonodavstvu koje zabranjuje diskriminaciju po osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta, skoro polovina (49%) ispitanih navodi da su bili diskriminirani ili maltretirani u prethodnih 12 mjeseci“.

Ključne međunarodne obaveze o ljudskim pravima kojima bi se vlasti trebale rukovoditi prilikom izrade nacionalnog implementacionog zakonodavstva uključuju članove 2.1. i 26. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (ICCPR), kojem je Bosna i Hercegovina pristupila 1. septembra 1993. godine. Te odredbe zabranjuju diskriminaciju u sprovođenju obaveza iz ICCPR-a na osnovu bilo kojeg statusa, uključujući rodni identitet.

U pregledu učinka Bosne i Hercegovine u primjeni ICCPR-a, Komitet za ljudska prava je 2017. godine napomenuo da je „takođe zabrinut zbog izvještaja da policija ne vrši istrage napada na lezbijke, gejeve, biseksualne i transrodne osobe, naročito za vrijeme javnih okupljanja (čl. 2-3 i 26)“ i preporučio da „Država potpisnica treba [...] da osigura efikasnu identifikaciju, evidenciju, istrage, procesuiranje i adekvatno kažnjavanje djela nasilja motivisanih predrasudama o seksualnoj orijentaciji ili rodnom identitetu žrtava, te intenzivirati napore u borbi protiv stereotipa i predrasuda prema lezbijkama, gejevima, biseksualnim i transrodnim osobama, uključujući i organizovanje obuke policijskih službenika“. (Vidjeti Zaključna zapažanja o Trećem periodičnom izvještaju Bosne i Hercegovine, CCPR/C/BIH/CO/3, 13. april 2017., u stavovima 25. i 26.)

U vezi s obavezama prema Konvenciji protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni i postupaka, kojoj je Bosna i Hercegovina pristupila 1. septembra 1993. godine, Komitet protiv torture takođe je 2017. godine izrazio zabrinutost zbog izvještaja o tome da se lezbijke, homoseksualci, biseksualne, transrodne i interseksualne osobe, kao i zagovornici ovih grupa, nastavljaju napadati, ugrožavati i zastrašivati i da nijedan od tih slučajeva koji su prijavljeni policiji i tužilaštvu nije procesuiran pred sudovima od 2015. godine. Komitet je dodao da „poziva Državu potpisnicu da javno osudi prijetnje i napade na lezbijke, homoseksualce, biseksualne, transrodne i interseksualne osobe i njihove zagovornike i da efikasno zaštiti ove osobe od prijetnji i napada zbog

njihovog rodnog identiteta, seksualne orijentacije i aktivnosti. U tu svrhu, Država potpisnica treba: (a) brzo, temeljito i nepristrasno istražiti sve prijetnje i napade na te osobe, procesuirati počiniocima te, ako se utvrdi da su krivi, kazniti ih u skladu s težinom njihovih djela; (b) obezbijediti obuku policijskih i pravosudnih službenika o zločinima iz mržnje, posebno na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta, te vršiti sistematsko praćenje takvih zločina; i (c) prikupljati statističke podatke, razvrstane prema starosnoj dobi, polu i etničkoj pripadnosti žrtava, o pritužbama, istragama, procesuiranju i presudama u slučajevima zločina iz mržnje prema lezbijkama, homoseksualcima, biseksualnim, transrodnim i interseksualnim osobama, podizati svijest s ciljem suzbijanja predrasuda i stereotipa i usvojiti relevantne politike za borbu protiv i prevenciju zločina iz mržnje“. (Vidjeti Zaključna zapažanja o šestom periodičnom izvještaju Bosne i Hercegovine, CAT/C/BIH/CO/6, 22. decembar 2017., u stavovima 36. i 37.)

Kada je riječ o potencijalno regresivnim efektima Nacrta zakona (npr. „Povreda ravnopravnosti građana“) na zaštitu ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava svih osoba (ESCR) bez diskriminacije na osnovu rodnog identiteta, Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (ICESCR), kojem je Bosna i Hercegovina pristupila 1. septembra 1993. godine, takođe zahtijeva od svih Država potpisnica da zabrane diskriminaciju na osnovu rodnog identiteta. Komitet za ekonomska, socijalna i kulturna prava je 2009. godine ponovo naglasio da zabrana diskriminacije prema ICESCR-u, bez ikakvih izuzetaka, obuhvata i rodni identitet. Komitet je u svom opštem komentaru o nediskriminaciji naveo da je „rodni identitet prepoznat kao jedan od zabranjenih osnova za diskriminaciju; na primjer, osobe koje su transrodne, transseksualne ili interseksualne često se suočavaju s ozbiljnim kršenjima ljudskih prava, kao što je uznemiravanje u školama ili na radnom mjestu“. (Vidjeti E/C.12/GC/20: Opšti komentar CESCR-a br. 20, u stavu 32.)

U svojim zaključnim zapažanjima, Komitet je više puta pozivao Države da usvoje zakone za zaštitu osoba od diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta (vidjeti, na primjer, E/C.12/HND/CO/2, E/C.12/SDN/CO/2, E/C.12/ITA/CO/5, E/C.12/IRQ/CO/4, E/C.12/UGA/CO/1, E/C.12/1/Add.107 i E/C.12/1/Add.80). Komitet je takođe pohvalio Države za usvajanje takvog zakonodavstva (vidjeti, na primjer, E/C.12/ALB/CO/2-3, E/C.12/1/Add.35, E/C.12/1/Add.70, E/C.12/LIE/CO/1, E/C.12/MCO/CO/1 i E/C.12/CO/BRA/2). Komitet je 2016. godine objasnio da nediskriminacija: „[...] podrazumijeva pravo svih osoba, uključujući lezbijke, homoseksualce, biseksualne, transrodne i interseksualne osobe, da budu poštovane zbog svoje seksualne orijentacije, rodnog identiteta i interseksualnog statusa“. (Vidjeti E/C.12/GC/22: Opšti komentar CESCR-a br. 22, u stavu 23.)

Podsjećamo i na Deklaraciju o pravu i odgovornosti pojedinaca, grupa i društvenih organa da unapređuju i štite univerzalno priznata ljudska prava i osnovne slobode, poznatu kao Deklaracija Ujedinjenih nacija o braniocima ljudskih prava, koja u članu 12. naglašava da „Država treba da preduzme sve neophodne mjere da putem svojih nadležnih organa osigura zaštitu svakome, pojedinačno i zajedno s drugima, od svakog nasilja, prijetnji, odmazde, štetne

diskriminacije *de facto* ili *de jure*, pritiska ili bilo koje druge samovoljne radnje kao posljedice legitimnog ostvarivanja prava iz ove Deklaracije“.

### *Zaključak*

Ponovo naglašavamo zakonsku obavezu Vlade Vaše Ekselencije da osigura izradu, usvajanje i primjenu svih zakona bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, uključujući rodni identitet.

U svjetlu gore iznesenih zabrinutosti, preporučujemo da Narodna skupština Republike Srpske odbaci Nacrt zakona i da vlasti u Bosni i Hercegovini obezbijede da svi tekući i budući nacrti zakona budu u skladu s nacionalnim i međunarodnim obavezama Države u vezi s ljudskim pravima.

S obzirom na našu odgovornost, u okviru mandata koji nam je dodijelio Savjet za ljudska prava, da razjasnimo sve slučajeve na koje nam je skrenuta pažnja, bili bismo zahvalni na Vašim zapažanjima o sljedećim pitanjima:

1. Molimo Vas da dostavite sve dodatne informacije i/ili komentare koje imate o nacrtu *Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Republike Srpske* (Nacrt zakona), uključujući stavove Vaše Vlade o prethodnoj analizi.
2. Molimo Vas da pružite detalje o zakonodavnom procesu izrade Nacrta zakona, kao i o naporima da se obezbijede svrsishodne konsultacije s civilnim društvom i široka uključenost. Takođe, molimo Vas da navedete sve procjene koje su sprovedene kako bi se obezbijedilo da odredbe Nacrta zakona budu u skladu s obavezama Države prema međunarodnom pravu o ljudskim pravima.
3. Molimo Vas da pružite informacije o načinu na koji vlasti planiraju obezbijediti adekvatne, inkluzivne i sadržajne javne konsultacije prije daljnjeg razmatranja Nacrta zakona u Narodnoj skupštini Republike Srpske, te kako će uzeti u obzir komentare organizacija civilnog društva, branilaca ljudskih prava i međunarodnih eksperata.
4. Molimo Vas da navedete detalje o tome kako domaći pravni okvir štiti prava svih osoba različitog rodnog identiteta i kako je ovaj Nacrt zakona usklađen s tim zakonskim zahtjevima kojima se sprovode međunarodne obaveze Države u pogledu ljudskih prava.
5. Molimo Vas da pružite informacije o tome kako domaći pravni okvir štiti prava branilaca ljudskih prava i onih koji se zalažu za prava osoba različitog rodnog identiteta u Bosni i Hercegovini, omogućavajući im da obavljaju svoju legitimnu djelatnost u sigurnom i povoljnom okruženju, bez straha od napada, uznemiravanja ili drugih oblika zastrašivanja.

Ova komunikacija, kao komentar na predložene ili nedavno usvojene zakone, propise ili politike, kao i svaki odgovor koji primimo od Vlade Vaše Ekselencije, biće objavljeni na [web stranici](#) za izvještavanje o komunikacijama nakon 48 sati. Oni će

takođe biti naknadno uvršteni u standardni izvještaj koji se dostavlja Savjetu za ljudska prava.

Ekselencijo, molimo Vas da primite izraze našeg najdubljeg poštovanja.

Graeme Reid

Nezavisni ekspert za zaštitu od nasilja i diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta

Mary Lawlor

Specijalna izvjestiteljica o položaju branilaca ljudskih prava